ආචාර්ය උපාධියකින් උපහාර ලැබූ සිංහල සිනමාවේ කිවිඳිය

සුමිත්‍රා පීරිස්

සිංහල සිනමාවට වසර 75ක් සම්පූර්ණවීම සහ ජාතික චිත්‍රපට සංස්ථාවට වසර 51ක් පිරීමේ සැමරුම් උළෙලේදී ආචාර්ය සුමිත්‍රා පීරිස් මහත්මිය ගෞරව සම්මානයට පාත්‍රවීම නිමිත්තෙන් පළවන ලිපියකි.

''බොරළුගොඩ'' කී පමණින් පිළිපෑ බොහෝ දෙනෙක් පිළිපැ, මරොබරි හා සමපමාජය කියන වචන නුපුහුණ. සේවාගම තෝරළයේ පළමුවන් නොව අවට නම්වලල අණසක පැතුරූ ''බොරළුගොඩ රාලහාමි'' අධිරාජ්‍යයට විරුද්ධව ගෙන ගිය සටන ඉදිරියට ගෙන ගියේ ඔහුගේ පුතුන් වූ පිලිප් හා රොබට්ය. එහෙත් බොරළුගොඩ රාලහාමිගේ පඳුළුවැනි පුතා වූ එච්.ආර්. ගුණවර්ධන තම පියාගේ අධිරාජ්‍ය විරෝධී ක්‍රියාකාරී උරුමය බැහැර කළේ ෆෝබ්ස්ගෝල්ඩ් ආසනයට සරණ යාමිනි. ඒ 1931 ශ්‍රීලංකා රාජ්‍ය නිර්මාණ සභා මැතිවරණයට විවෘතව සිටි අධිරාජ්‍යවාදීන් නියෝජනය කළ එච්.ඒ. ඌඛයසේකර සමඟ පරණ කරමිනි. නම් සටනින් උඛයසේකර ජය ගත්තේ වැඩි ඡන්ද 884 කිහිපයකිනි. ඔහු ඡන්ද 7424 ක් ලැබූ අතර ගුණවර්ධනට ලැබුණේ ඡන්ද 6430 යි.

කවුද? මේ එච්.ආර්. ගුණවර්ධන?

ලංකා ඉල්මනයිට් ඉන්ඩස්ට්‍රීස්හි විණිංගිත වාණිජ්‍යකරුවෙකු වූ පිලිප් ගුණවර්ධන හා රොබට් ගුණවර්ධනගේ වැඩිමහල් සහෝදරයා වූ හෙන්රි රූපසිංහ ගුණවර්ධනය. ඔහු වඩාත් ප්‍රසිද්ධ වූයේ හැට් නමිනි. මරොබරාවාඩ රාලහාමි (දෙවන ජාකෝලිස් රූපසිංහ ගුණවර්ධන) හා ශ්‍රීයනෝරා ගුණසේකර මෙනවියට වූ දරුවන් දස දෙනෙකි. එවුන් තුන්වැනි ප්‍රජා සැවිය. සොජියා, එමලි හතුර වැඩිමහත්තිය. හැරිවි පතු පිලිප්, පැබ්ලි, ඔබ්සර්වර් (ලලුවි) රොබට්ට්, ආශ්‍රම්, සාරා සරණ්‍යා යන සොහොයුරියන්ය. හැරි විවාහ වූයේ හාර්යාරි වික්‍රමසිංහ මෙනවිය සමඟය. මේ යුවළඟේ වූ දරුවන් හතර දෙනාගෙන් තුන්වැන්නි අපේ කතානායිකා සුමිත්‍රාය. ඇයට ගාමිණී, චන්ද්‍රලතා හා රන්ජිත් නම් සහෝදරයන් හා සහෝදරියක්ද වූවාය. සුමිත්‍රා රූපසිංහ ගුණවර්ධන උපාසඛදී 1934 මාර්තු 24 වෙනිදා උපත ලැබුවාය. බිනා ඇෆ්ඛරුණ වියඟේ සිටි අඟ පිළිගේ හා ඔරාබිවී මිණිලාඛේදී, තුඩුණ රූපා හා විවියන් නාණ්ඩලා ඇලෙක්සි මාණි සමඟ පාසලට අවන්ත්‍රණ්‍රේණ. ඩෝරිංටී, උඳුරු ඩොළඹි, කිරිඇල්ල ආසනවල රැස්වීම්වලට සරක් ගැසුවාය. සුමිත්‍රාගේ ප්‍රියතම පාට වූයේ 'රතු' පාරිය. ප්‍රියතම ජවිද සලකුණ වූයේ 'යතුර' ය. ඇයට අසන්ගට බැඳුණේ ''අධිරජය සුං කරව්'' ධනපති පන්තිය සංඛ වේවා.'' සා දුකින් පෙළුන උස් දැන් ඉතිං නැතිවෙනවා'' ආදී කවින් පාරිගී. ඇඟේ ඉල්මනයිට විරයන් වූයේ පිළිප්, රොබට් බාප්පලා මහින්ම අයත්. ආනී, ඩොල්ලින්, ඔලෙන්ලි, විවියන්, බ්‍රින්ඩා, ඩොරින් ආදීන්ය.

මම කොළඹ විශාඛා විද්‍යාලයේ ඉගෙන ගන්න කාලේ අත්‍යන්ත සීරුමාරු විෂයයකට කුරුතුවිය මගෙන් අහන ප්‍රශ්නවලට උත්තර දෙන්න බැට වුණාම ඇයට පේන්ප් යනවා.

ඔයාව හඳුනාගෙන් අඟන උණුසුම්ලව් නැමැති උත්තර නැත්තේ. හැබැයි මෙහෙනව් බිරිඳ වුණත් මදුනින්, කාල්මාසස් යන සමපමාජය හැඳෙ නම් සාවධානීමත් කියන්න පුළුවන් කෙදිද කියා අසනවා.

මම පාසලේ කැමති විෂය වුණේ ඉංග්‍රීසි සාහිත්‍යය. දවසක් ඉංග්‍රීසි සාහිත්‍යය ඉගැන්වූ ගුරුවරිය මෙහෙම කිව්වා.

සුමිත්‍රා හැකිවලා කවි පන්තියක් කියලා ඒක හරහ පන්තියට රසවින්දනයක් කරන්න.

මම විරවරියක් වගේ හිටි හේපා. ටී.එස්. එලියට්ගේ නම් ෆන්ෆිගයක් කඩි පාඩිමින් කිව්වා. ගුරුතුමිය සාවධානව අහගෙන ඉඳලා මෙහෙම කිව්වා.

''මොකෝම හොඳයි. මයා දැන් ඔය බංකුවට නැගලා හැමෝටම පේන්න ඒ කවි ගැන රසවින්දනයක් කරගිහ.''

ඒක හරවත්. විදේශීය චිත්‍රපට බලන්න එක්ක ගිහින් උසස් රසවින්දනයක් ලබා දෙන්හ අනුබලය දුන්නේ මගේ බාල මල්ලි රංජන්. මල්ලි මාව ඒ කාලේ ටිමිපාගර් සිනමාහලේ අතළු තිබූ නිහඬ සිනමාහලේ තිරයෙහ වූ ඉටෝකාගේ මොඩර්න් චිත්‍රපට (සිලි මීටිං 16 ලණිණයෙන් තිර නෑ වූ) බලන්න එක්කා ගියා. මට සිනමා ශිධ්‍යයට ඇල්මක් ඇති වුණේ මේ චිත්‍රපට බැලීමෙන්. මගේ ලොකු අයියා හාමිණී පරණතියට ගියා එපි බෝට්ටු සමාගමක සේවය කරමින් එකෝස්ලවාකිය ඉගෙන ගත්ත. එතකොට මට වයස 20 ක් විතර වෙනවා. මම ඒ කාලයේ හිතුවක්කාරයක්. විප්ලවකාරයි. හිතූ දේ කළා. අත්තියෑන්ත බාර නැත්තා. මිනි සිනැමාවට කැමති නිසා අයියා මාව ප්‍රංශයට යවන්න තරම් බලපෑමක් එව්වා. මම ප්‍රංශයට ගියා. මගේ හාමිණී අයියාට කුරුපාළුවේ තිබිලා 'කුරු' කියලා. මම එයා කතු වුණා. ප්‍රංශයට ගිහින් ඒ භාෂාව ඉගෙන ගත්තා. ක්ෂිත්‍රාවන් අතිත කපාවත් තිබාය.

සුමිත්‍රා ස්වට්සර්ලන්තයේ දී ප්‍රංශ භාෂාව ඉගෙන ගන්න කාලේ උතින් අමේරිකානු තරුණයකුගේ සෙනෙහස හිමි වය. ඔහු කව්යෙකි. සෞන්දර්යකාමියෙකි. සම්භාව්‍ය චිත්‍රපට නරඹන තැනැත්තෙකි. ඔහුගේ ආදරණ සෙනෙහස ලැබූ සුමිත්‍රාට වය අවා ඉත්ඛිනින් අභිමිවන්නේ තම අපේක්ෂා පිළිසාවකින් මියගිය නිසාය. ඇය ස්වට්සර්ලන්තයේ සිට ප්‍රංශයේ ශ්‍රී ලංකා තානාපති කාර්යාලයට යන්නී තම ඥාතිවරියකු වූ තානාපති වරුහන් මෙන්ඩිස් හා බිරියගේ නිවු නිවසේ පදිංචි විමටය.

''මට ඇලැන්ගේ ළිඳ චිරාව හඳුනාගන්න ලේ තානාපති කාර්යාලයේ දී 1957 වසරේදී. Cannes Film Festival විතාව තඟහාගී වීමට ''ඕඩිතා''

චිත්‍රපටය සමඟ ලෙස්ටර් පැමිණ සිටියේ එයිටාස් තොටවත්ත සමඟය. මට මිතකයි ලෙස්ටර් ජාවඩියට ඇදගෙන හිටි පැදුම් පවා. තද පැහැති කවිල්ලිවිටි සාමාන්‍ය, ඇඳ සිටි හිඳු හරි හැඟීමෙන් දැනෙන තාණාපති නිවහේ රාත්‍රී කෝන්ත සංග්‍රහයේදී.

''ලෙස්ටර් මේ සුමිත්‍රා. පිලිප් ගුණවර්ධන ඇමතිතුමාගේ ලේලි. එයා සිනමාවටත්, ඡායාරූප කලාවටත් උනන්දු තරුණියක්.'' තානාපති මෙන්ඩිස් මහතා ලෙස්ටර්ව මාව හඳුන්වා දුන්හා. ඔහු එට අත දී කළකා නත්තා. ඒ මගේ අත සඳහාවම ඔහු අල්ලා ගත් බියලා හිතුවේ නෑ.

''සුමිත්‍රා, සිනමාව ගැන ඉගෙන ගන්නවා නම් ලන්ඩන් යන්න. මගේ උපාඛදාර නම් London School of Film Technique එකට යන්න කියන එකයි.''

''ලෙස්ටර්ට ඔබේ තීරණය ඉතාමත්ම නීසා මම ලන්ඩන් යියා. සිනමාව ගැන ඉගෙන ගන්න ලන්ඩන් ගිය මුල්ම කාන්තාව මෙ. ලෙස්ටර් මා ගැන ආදරයක් තිබූ බවට ඉතිං මට දැනුණා.

''සුමිත්‍රා මේක පුළේ අස්ථිම තමුවීම නොවෙයි නේද?'' ඔහු ඇසුවා.

''සමහර විට...'' මම විරහව සඟවාගෙන කිව්වා.

ත්‍රිමූර්ති කමල් සිංහ අත්තන් දැනගත් සිංහලි සිඟරයි පබාගෙනය. ලන්ඩනයේ සිනමා ආඛනාතයන් තුන් අඳුරුදු පාඨමාලාවින් ඉගෙන විප්ලවීමාව ලබා ගත්තා. ඉන්පසු අය ප්‍රංශයට ගොස් චිත්‍රපට සඳහා උප ශිරීෂ කයාදන ආයතනයක සේවය කළාය. ඒ 1956 වසරේය. ප්‍රංශ භාෂාව ඉතාමත් සුපිරියට හැසිරවීය හැකියාව ලබා ගත්තා. ඒ වසර අප ට්‍රිප් වසර ලෙස පත්වීම දෙවරක් ලැබිය. 1958 ජිනෙව් ගුවන්වරි ''තන්ඩරෙ'' ඒලනවින රූ ගෙන්ගිමි සුදුහාමිව් සිරිසේන සුමිත්‍රාවිට පැමිණෙන්නේ ඔහුගේ ආරාධනාවෙනි.

ප්‍රංශයට පැමිණි සුමිත්‍රාගේ මුල්ම දර්ශනය ආචාර්ය ලෙස්ටර් ජේම්ස් පීරිස් මට මඟහැර විස්තර කර තිබුණි.

''එදා අපේ දෙනිවල ගෙදර ඇය පැමිණියේ ලොකු අයියා හාමිණී සමඟ ජීප් රථයකින්. කෙහෙරැලි කපා කසිකබරි කැප්සමකින් සැරසිලා. ''සන්දේශය'' චිත්‍රපටයේ දර්ශන සම්බන්ධතා (Continuity) ලිපිකරු ඇය මම හෙන්රා හාමිණ. පන්සොල් ඔපෙප්පියකින් සරසී කුඩා කැමරාවක් ඇතිව ටිෂර්ට් එකක් පැළඳගෙන ඇය ඉබිලිතුල්ලිය දර්ශන පලාෂයේ සාවධානව දුව අවිදිමින්, සහාය අධ්‍යක්ෂවරුන් වූ විජය අමරසේඛව, තිස්ස ඛියසූරිය, ගාමිණී ෆොන්සේකා හා ඡීවලල කැමරා ශිල්පී සුමිත්‍රා පෙරේරා සමඟ කරට කර වැඩ කළා. 24 ක් කාර්මික ශිල්පීන් පහර එකම පරුණිය සුමිත්‍රාවි.

ඒ කාලයේ ඇලැන්ගේ ළිඳ්වරු නම් ඉංග්‍රීසි සාක්කාවක් හා විවාහ වී වසර ඉදයකින් වෙන්වී සිටි අතර ඇය පුත්‍රව ලිනෝ ශෙවද්‍යවරයකු හා විවාහ වූ ඔව මහාචාර්ය සුනිල් ආරියරත්න විසින් ඔයු ''ලෙස්ටර් ත්‍රී ලංකාවේ අග්‍රගණ්‍ය සිනමාවේදියා'' කෘතියේ සඳහන් කර තිබුණි.

ඒ.බී. රන්ජිත් කුමාර

ලෙස්ටර්ගේ සිත දිනා සිටි සුමිත්‍රා චිත්‍රපට නැරඹීමෙන්වත් ලොව ශ්‍රේෂ්ඨ චිත්‍රපති්ගේ ලෙස්ටර්ගේ ''ගම්පෙරළිය'' චිත්‍රපටයෙනි. සංස්ථාරණයේදී ගුරුවරයා වූයේ ''ඔඩාච'' හා ''සන්දේශය'' චිත්‍රපටවල සංස්කරණ ශිල්පී රයිටාස් තොටවත්ත බව ඇය කෘතඥතාපූර්වකව පවසන්නිය. නම් මුල්ම සංස්කරණය වෙනුවෙන් ඇය ''ගම්පෙරළිය'' සඳහා සරසවිය සම්මානය දිනාගත්තා. එසැණ් සිර ආචාර්ය උපාධියෙන් පුදුනු ඉබිත හෙක් ඇය ඉවසූ සම්මාන ලැයිස්තුව දිග එකකි. ලෙස්ටර් ත්‍රිමූර්තිවරුන්ව සිටූ ආදරය, කෘතඥතාය නිසා ''ගම්පෙරළිය'' චිත්‍රපටය නිෂ්පාදන මණ්ඩලය සිටූ මුදල් අවශ්‍යතාවට සමා සතු සිසාවිය පානායම් අතපු තිබූ ඉඩම විකුණා රු. 25,000 පරිත්‍යාග කළේය.

සුමිත්‍රා හා ලෙස්ටර්ගේ නම්රා ඔය ආදරය මල්ඵල දරන්නේ 1964 ජූනි 16 වැනිදාය. ඇය විවාහවන විට 29 වන හැවිරිදි වියේ පසුවූවාය. විවාහව ලෙස්ටර්ගේ වයස අවුරුදු 45 කි.

''අපේ වයස් පරතරය අවුරුදු 16 ක්. මම කණිස්ඨ. ලෙස්ටර් ගෞරවනීය තැනැත්තියක. අපිට ආතතිත් නේදයක් නෑ. වීත් මම ලෙස්ටර් එක්ක විවාහ වූයේ නමාරැල්ල සියලු සාන්තුවරයන්ගේ දේවස්ථානයේදී. මම කවදත් හිතුවක්කාරයිනේ. ලෙස්ටර් එක්ක මම විවාහ වුණේ තනි තීරණයට. මගේ පවුලේ විරුයා ගාමිණී (කුරු) මා වෙනුවෙන්, ලෙස්ටර්ගේ මිතු ඇන්ටන් වික්‍රමසිංහත් විවාහයේ සාක්ෂිකරුවෝ වුණා. අපේ විවාහවානන් ඉඳුන විශ්වන අබේසේකර නම්බුවේ සහභාගි වුණේ. මංගල ඡායාරූපත් තුන්හේ විලි බිඳෙක්. පුළේ විවාහය ඉතා සරල එකක්.''

සුමිත්‍රා චිත්‍රපට අධ්‍යක්ෂණයට පිවිසෙන්නේ ''හෘදය ප්‍රතිමා'' චිත්‍රපටයෙනි. ඒ 1975 වසරේ. එතැන් සිට 2018 තෙක් ඇය ගෙඩ අද්දර, යහළු යෙහෙළි. තායා, සානර ජලය, ලොකු දුව, දුවට මවක මිය, සත්මන් මළුව, යහළුවෝ, ලෙවණ්ඩාව් චිත්‍රපට අධ්‍යක්ෂණය කළාය.

ආචාර්ය සුමිත්‍රා පීරිස් අද ශ්‍රුදකලාව පද්ධංචිව සිටිනුයේ ත්‍රිමූර්තියාණ් ඒරියන්ගේ පරණ ගෙදරිනි. පාඹර් අංක 134/2 නිවසේය. තම ජීවිතයෙන් වැඩි කාලයක් ගත කරන්නේ තම ගුරුවරයාය, සුන්දර යහළුවේ උදර මිනිසයා, දයාබර සැමියෙකු වූ ඒ අනුග්‍රහය මිනසා, ලෝකයේ අග්‍රගණ්‍ය චිත්‍රපට අධ්‍යක්ෂවරයා වූ ආචාර්ය ලෙස්ටර් ජේම්ස් පීරිස් මේ වියෝවීමෙන් පසු ඔහු ගුණ සුවඳ ඒවඳව සිහිනෙහි ගෑ සුවඳක් සේ වීඳ ගනිමින්.

වීරං ජයතු! මැතිණියනි.

pressreader PRINTED AND DISTRIBUTED BY PRESSREADER PressReader.com +1 604 278 4604 COPYRIGHT AND PROTECTED BY APPLICABLE LAW